

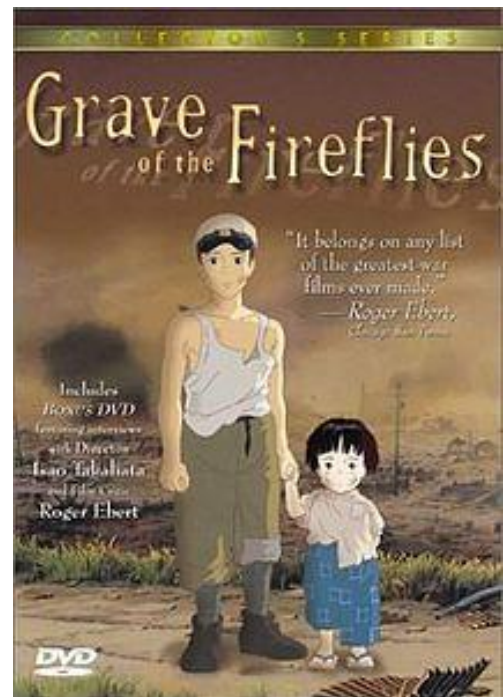

LA TOMBA DE LES LLUERNES

Proposta didàctica de Ramon Breu

SINOPSI

La tomba de les lluernes és una pel·lícula d'animació japonesa dirigida per Isao Takahata, adaptació de la novel·la *La tomba de les llumenetes* d'Akiyuki Nosaka. L'acció se situa a les acaballes de la Segona Guerra Mundial, a l'estiu de 1945. L'aviació nord-americana sotmet els ciutadans japonesos a continus i desapiadats atacs aeris. Un d'ells — una incursió amb bombes incendiàries que converteix la ciutat de Kobe en un infern fumejant— afecta els dos protagonistes, en Seita, de 14 anys, i la seva germana Setsuko, de 5. Tots dos són fills d'un oficial de la marina japonesa, i durant els anys de guerra han viscut amb la seva mare. Un dia, però, després d'un brutal bombardeig, ells es retarden i no aconsegueixen arribar al búnquer on la mare els espera. En Seita la troba molt malferida en una escola que ha estat convertida en un hospital de campanya. Poc després, la mare mor i els dos germans decideixen d'allotjar-se amb els oncles. La inicial indiferència de la tieta es converteix, amb el pas del temps, en un rebuig cada cop més evident. Els dos germans decideixen marxar i viure pel seu compte en un refugi antiaeri abandonat. Si bé allà poden viure amb més llibertat i sense haver de molestar ningú, les coses no els van gaire bé: el menjar escasseja, no poden esperar cap mena d'ajut i les repercussions de la desnutrició són cada cop més visibles en la petita Setsuko

FITXA DE LA PEL·LÍCULA

Títol: *Hotaru no Haka*

Director: Isao Takahata

Guió: Isao Takahata

Fotografia: Nobuo Koyama

Producció: Toru Hara

Muntatge: Takeshi Seyama

Música: Michio Mamiya

País: Japó

Any: 1988

Durada: 88 minuts

Tràiler: https://www.youtube.com/watch?v=PXhn22I5_zg

PANTALLA D'ACTIVITATS

1. Escriviu la sinopsi del film.
2. En quin moment històric i en quin espai geogràfic se situa *La tomba de les lluernes*?
3. Per què en Seita diu al començament de la pel·lícula que el dia 21 de setembre de 1945, es va morir?
4. Com és que el noi li amaga a la seva germana Setsuko, la mort de la mare?
5. Quan els avions nord-americans bombardegen la població, la gent s'amaga als refugis. Què són els refugis? Qui els construïa? Quina funció tenien? Hi ha algun refugi a prop de casa vostra?
6. Com valoreu l'actitud de la tieta envers el Seita i la Setsuko? Creieu que és responsable del que els passa als nois?
7. Quin simbolisme tenen les lluernes? Quin sentit té la frase de la Setsuko: *Per què es moren tan de pressa les lluernes*?
8. És censurable que el noi robi menjar dels horts o de les cases?
9. En les escenes finals, es diu que el Japó s'havia rendit de manera incondicional. Investigueu quins fets van determinar aquesta rendició.
10. Elaboreu una crítica de *La tomba de les lluernes*, especificant allò primordial que vol transmetre als espectadors.

LLENGUATGE I TÈCNiques AUDIOVISUALS

1. Es diu que *La tomba de les Iluernes* és un pel·lícula *anime*. Què vol dir aquest terme?
2. Aquesta pel·lícula està produïda pel Studio Ghibli. Investigueu sobre la tasca desenvolupada per aquest estudi d'animació i, particularment, pel director de *La tomba de les Iluernes*, Isao Takahata.
3. El film està relatat a través d'una veu en off. A quin personatge correspon la veu en off? Per cert, definiu en què consisteix la veu en off.
4. El flashback és un recurs audiovisual que ens transporta cap al passat. Heu detectat algun flashback o salt enrere a *La tomba de les Iluernes*? Quins?
5. En el minut 9:40 la càmera se situa per sobre d'un bombarder i per sobre també de la ciutat, d'aquesta forma s'obté un pla zenital. En què consisteix un pla zenital?
6. Aproximadament en el minut 11:30 observem una panoràmica. En què consisteix aquest tipus de moviment de càmera? Heu de saber que encara que es tracti d'un film d'animació i no hi hagi càmera física, se segueix parlant de moviments de càmera.

Consulteu aquest blog si teniu algun dubte:

<http://lenguatgecinematografic.wordpress.com/>

TRÀVELING DE LECTURES

HIROSHIMA

A un quart de 9 del matí del 6 d'agost de 1945, el bombarder nord-americà *Enola Gay*, comandat pel coronel Paul Tibbets, va llançar sobre la ciutat japonesa d'Hiroshima una bomba de 4.000 kg. carregada d'urani, batejada humorísticament com *Little Boy*. La bomba no va tocar terra. A 580 metres d'alçada va explotar en una bola de foc blanquíssim, que es va enfil·lar en forma de bolet fins a 19.000 metres. A sota seu, bona part d'Hiroshima es va convertir en un forn de 4.000°C, on, pràcticament a l'instant, es van desintegrar milers de persones, les que van tenir més sort. El nombre de morts immediats va ser de 80.000, el de ferits greus de gairebé 100.000, amb seqüeles molt cruels de cremades i càncers.

L'estiu de 1942, el llavors president nord-americà Franklin Delano Roosevelt havia encarregat a un grup de científics l'anomenat "projecte Manhattan", per por que Hitler fos el primer de tenir la bomba atòmica. Però quan Julius Robert Oppenheimer i el seu equip van aconseguir la bomba, Hitler ja s'havia suïcidat i el nazisme havia estat vençut. El nou president –després de la mort de

Roosevelt– era Harry Truman, que aquell juliol de 1945 es trobava a Postdam (Alemanya) reunit amb el soviètic Stalin i el britànic Attlee. Durant la conferència, Truman va rebre un missatge en clau: “el nen ha nascut bé”, és a dir, la primera explosió atòmica, al desert d’Álamo Gordo, a Nou Mèxic, havia estat un èxit. Tres setmanes després, Hiroshima.

Quan va anunciar el llançament de la bomba atòmica sobre Hiroshima, Truman va dir que es tractava d’escurçar l’agonia de la guerra i de salvar la vida de milers i milers de joves americans. Però els historiadors encara discuteixen avui si Truman pensava més en la guerra o en la postguerra, en els japonesos o en els soviètics, quan va decidir arrasar Hiroshima i tres dies després Nagasaki.

Certament, ja abans d’Hiroshima la guerra del Pacífic estava decidida a favor dels americans, però, si haguessin hagut d’envair el Japó, els hauria costat moltes vides. Només per conquerir l’illa d’Okinawa, els Estats Units havien perdut gairebé 50.000 homes en dos mesos i mig. De tota manera, a la conferència de Postdam, Stalin ja havia informat Truman que Hiro Hito no faria com Hitler, sinó que estava disposat a negociar. Tanmateix el president nord-americà ni tan sols va voler fer explícita l’amenaça de la bomba atòmica, potser perquè, efectivament, estava decidit a utilitzar-la, tot pensant en la postguerra més que en la guerra. Després d’Hiroshima encara va venir Nagasaki; cinc dies després, el 14 d’agost, els japonesos es van rendir.

Adolf Beltran (2000) *100 notícies d’un segle*. Barcelona. Pòrtic. Pàgs. 100-101.

Activitats

1. Quins aspectes del text queden reflectits en *La tomba de les lluernes*?
2. Qui era Hiro Hito? Hi ha alguna referència d’ell al film?
3. Elaboreu una petita cronologia o un resum sobre la Guerra del Pacífic entre el Japó i els Estats Units.
4. Què significa que els president nord-americà Truman estava pensant més en la postguerra que en la guerra, quan decideix llançar les bombes atòmiques sobre el Japó?

DESCOBRIM SADAKO

Nou anys després de l’esclat de la bomba atòmica sobre Hiroshima (agost, 1945), Sadako Sasaki, una de les moltes nenes que van emmalaltir a conseqüència de les radiacions produïdes, amb l’esperança de guarir-se va creure en la llegenda que fent 1.000 grues de paper pots aconseguir el que desitgis. Malauradament no va poder acabar-les, perquè va morir a l’octubre de 1955. Amics i companys seus van acabar el que ella havia iniciat. Una lluita personal que esdevingué, amb el temps, un clam contra totes les guerres. Les figures de les grues de paper ràpidament van esdevenir un símbol de la pau internacional.

Catalunya bombardejada. Dossier educatiu. Memorial Democràtic. Barcelona, 2012. P. 82.

Activitats

1. Visioneu el vídeo sobre la història de la Sadako Sasaki que trobareu en aquest enllaç <https://vimeo.com/62539291>
2. Quin valor transmet la història de Sadako?
3. Què ha fet que les grues es convertissin en un símbol en defensa de la pau?
4. Coneixeu altres símbols que representin la pau? Escolliu-ne un i, a continuació, expliqueu per quin motiu ha esdevingut un símbol de pau.
5. Debateu a classe de quina manera es pot contribuir avui a ajudar persones com la Sadako Sasaki, víctimes dels bombardejos?

ASPECTES DIDÀCTICS PER AL PROFESSORAT

Elements de debat i relacions que es poden establir

- Els bombardejos sobre població civil.
- Els efectes de les bombes atòmiques sobre la població.
- La Guerra del Pacífic dins la Segona Guerra Mundial.
- Les víctimes infantils de les guerres.
- La defensa passiva contra els bombardejos.
- El cinema d'animació és per als adults?
- Les víctimes de les guerres i la memòria històrica.

Objectius formatius

- Iniciar-se en el coneixement dels bombardejos sobre la població civil.
- Valorar les conseqüències de les bombes atòmiques.
- Conèixer els efectes de la Segona Guerra Mundial.
- Valorar les condicions de la rereguarda a les guerres.
- Comentar textos historiogràfics.
- Fer servir el cinema per aproximar-se a esdeveniments històrics.
- Conèixer diferents recursos expressius del cinema.

Criteris d'avaluació

- Visionat atent, correcte i respectuós del film.
- Respondre les qüestions de comprensió i del llenguatge audiovisual de forma reflexiva i interessada.

- Capacitat per relacionar i entendre les diferents problemàtiques històriques plantejades en el film.
 - Identificar els temes i subtemes de la pel·lícula.
 - Lectura dels textos de la proposta didàctica i realització adequada de les activitats.
 - Participació activa en els debats que es puguin suscitar.
 - Expressió escrita i oral correcta de les feines proposades.
-
- Treball dels diferents continguts de la matèria amb mitjans audiovisuals i recursos TIC de forma creativa i responsable.